

HÓMO

NO!

informatieblad
TILBURG-MATAGALPA

- Projectnieuws uit Matagalpa • Ortega zet volledige oppositie buiten spel •
- Leerlingen Beatrix College ondergedompeld • *Nicaragua y su café* • *Vuelta à Matagalpa* •



COLOFON



REDACTIONEEL

¡Cómo No!, het informatieblad over de Stedenband, wordt uitgegeven door Amigos de Matagalpa van Stedenband Tilburg-Matagalpa. **¡Cómo No!** verschijnt drie maal per jaar met een oplage van 550 exemplaren en is ook te lezen op onze website, onder de tab Meer informatie. Voor een gratis abonnement kunt u zich wenden tot de Stedenband Tilburg-Matagalpa:

Adres: Beneluxlaan 74
5042 WS Tilburg
Tel: 013-5368706
E-mail: stedenband@tilburg-matagalpa.nl
Web: www.tilburg-matagalpa.nl
Bank: NL53 RABO 0170 2385 63 of
NL98 INGB 0002 7835 14
De Stedenband is geregistreerd bij ANBI (Algemeen Nut Beogende Instellingen).

Redactie

Marian van Stiphout
Miranda van der Klaauw
Herman Fitters
Louise Donjacour
Toon Oomen
Siska van Vliet

Vormgeving

HD ontwerp • Tilburg • www.hdontwerp.nl

Foto voorpagina

leerlingen en docent van het Beatrix College in Matagalpa, 2008
foto: Miranda van der Klaauw

Drukwerk

Drukkerij Mezclado

Afwerking

de Bundel

ISSN: 0920 2315

Koffie en een goed boek

Het is de laatste tijd niet zo'n pretje om de krant te lezen: de machtsovername door de Taliban in Afghanistan, die telkens opnieuw opduikende virusvarianten, de verzengende temperaturen en bosbranden in Californië en Griekenland en waar al niet, vernielingen en doden door wateroverlast, dat alarmerende klimaatrapport van het IPCC, de woningnood, Zandvoort en Mark en Wopke niet te vergeten ... en of fans nu blij worden van ABBA Voyage, een langverwachte wereldtournee waarbij de band als hologrammen de grootste hits ten gehoren zal brengen? Waarom niet live, verdorie!

Ook van het nieuws uit Nicaragua word je niet vrolijk. De toestand daar, vlak voor de verkiezingen, is inriest.

Wel de moeite waard en prettig om te lezen is het verhaal in dit nummer over koffie van Eddy Kühl dat Miranda samenvatte en vertaalde, misschien krijg je een beter humeur van het enthousiasme van het koffieteam dat koffie uit Matagalpa naar Tilburg haalt of van het rondneuzen in het digitale boekwinkeltje van de Stedenband en het lezen van een goed boek op een luie herfstdag. Ik hoop dat Nicaraguanen dat laatste massaal op 7 november doen en zodoende die stembus vergeten.

Marian

I N H O U D

Projectnieuws uit Matagalpa	Miranda van der Klaauw	3
Ortega zet volledige oppositie buiten spel	Marian van Stiphout	5
Leerlingen Beatrix College ondergedompeld	Miranda van der Klaauw	7
Nicaragua y su café	Eddy Kühl	8
Koffie uit Matagalpa in Tilburg!	Yvet Bremmers	13
Tilburg4GlobalGoals-Boulevard tijdens TTM	Miranda van der Klaauw	14
Vuelta à Matagalpa	Gé Mooren	18
Kort nieuws en agenda		19
Dé foto van ¡Cómo No!	Cecocafen	20

Projectnieuws uit Matagalpa

We melden al eerder dat, ondanks de coronacrisis, het werk in Matagalpa is en wordt voortgezet. Onze mensen van Comité Mano Vuelta komen regelmatig bij elkaar, monitoren de projecten en organiseren workshops en andere activiteiten. Wij hebben daar veel respect en waardering voor. In dit artikel een samenvatting van de lopende projecten.

**WILDE
GANZEN**
Klein project Groot verschil

Onderwijs

Geen acties op Tilburgse scholen betekent veel minder inkomsten voor beter onderwijs in Matagalpa. Hoewel ons onderwijsfonds (de voor onderwijs gereserveerde gelden op onze bankrekening) dus behoorlijk was geslonken, lukte het met het geld dat er nog was en met een premie van Wilde Ganzen om ook dit jaar een project te financieren. Wat gaan ze doen? Op de school Solingalpa worden de toiletten vernieuwd. Tevens wordt op tien basisscholen een vervolg gegeven aan het voorlichtingsproject met poppenkast over milieu en recycling, worden didactische materialen en sportmaterialen aangeschaft en worden workshops georganiseerd over handvaardigheid, recycling en sport. Een mooie combinatie van voorzieningen, materialen en kennisoverdracht en we zien dat er ook in Matagalpa steeds meer aandacht komt voor het milieu en voor sport.

Op de scholen in Matagalpa was dit voorjaar ook aandacht voor de 37e verjaardag van de Stedenband en ontvingen we extra foto's en filmpjes voor de school Panta Rhei die dit jaar 25 jaar bestaat. **Gefeliciteerd nogmaals! >>>**

sportlessen in Matagalpa
foto: Comité Mano Vuelta





Lydia, begunstigde van Fumdec, bij haar eettentje
foto: Miranda van der Klaauw



Microkrediet

De organisatie FUMDEC heeft wel een en ander gemerkt van de politieke crisis en van de coronacrisis. Omdat diverse vrouwen failliet gingen, een paar vrouwen overleden en anderen naar het buitenland vertrokken, liepen de verliezen op. Gelukkig vond men wel twee nieuwe financiers: SICSA, een organisatie actief in Midden-Amerika, en WCCN, een Amerikaans fonds. Het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua (LBSNN), dat FUMDEC een lening verschaft uit het Rotatiefonds, was onlangs op werkbezoek in Nicaragua. 'FUMDEC meldt voorzichtig herstel van de kredietportefeuille, maar de doelgroep blijft het zwaar hebben, mede vanwege Covid. Met de microkredieten van FUMDEC kunnen (alleenstaande) vrouwen hun kinderen naar school sturen en stap voor stap hun levensomstandigheden verbeteren. Al blijven de gehanteerde rentetarieven relatief nog hoog vanwege de risico's, de overhead is al fors gereduceerd. De organisatie blijft waardevol om overeind te houden; veel grotere microkredietinstellingen staan al te ver af van deze doelgroep', aldus Ronald van der Hijden (LBSNN) op Twitter.



koffiestruiken als onderdeel van het ecosysteem
foto: Miranda van der Klaauw

Koffieboeren

Het klimaatproject bij de coöperatie UCA San Ramón loopt nog door. Koffieboeren krijgen voorlichting over problemen die samenhangen met het veranderende klimaat en treffen maatregelen. Ook in Nicaragua heeft men te maken met meer extremen: meer droge periodes én meer regen of zelfs orkaangeweld. Ze hebben daarom geulen gegraven voor een betere waterafvoer en ruimte gemaakt voor wateropvang. Beleid was al om zo verantwoord mogelijk om te gaan met het ecosysteem ter plaatse; de koffie die de leden van de UCA verbouwen is ecologisch.

Corona

Na aan kleine donatie aan het begin van de coronapandemie, stelden we nogmaals 2000 euro beschikbaar aan het Comité Mano Vuelta. Men wilde de partnerscholen opnieuw in staat stellen om hygiënemaatregelen te treffen en had het plan opgevat om samen mondkapjes te naaien voor alle docenten. In Nicaragua was onlangs pas sprake van de 'tweede golf' en zijn tot nu toe alleen ouderen met een chronische ziekte gevaccineerd. Preventie blijft daarom extra belangrijk.



boer sorteert bonen
foto: Cecocafen

Wil je een van deze projecten steunen?

Maak dan een donatie over op onze bankrekening NL53 RABO 0170 2385 63 tnv Stedenband Tilburg-Matagalpa o.v.v. het project dat je wilt steunen. Of ga naar onze website www.tilburg-matagalpa.nl en druk op de knop 'Doneer nu'. Hartelijk dank!

Miranda van der Klaauw



mondkapjes naaien in Matagalpa
foto: Comité Mano Vuelta

Ortega zet volledige oppositie buiten spel

Aanstaande 'fake' verkiezingen in Nicaragua

Daniel Ortega heeft zich officieel kandidaat gesteld voor een vierde ambtstermijn als president bij de verkiezingen op 7 november. De alliantie van het Sandinistisch Bevrijdingsfront (FSLN) steunde unaniem zijn kandidatuur en keurde ook de kandidatuur goed van zijn echtgenote Rosario Murillo voor een tweede termijn als vicepresident.



LA DICTADURA RETIENE NUESTRO PAPEL, PERO NO PUEDE OCULTAR LA VERDAD

schermafdruk van voorpagina van *La Prensa* van 12 augustus (de krant meldt: 'de dictatuur houdt ons papier achter maar kan de waarheid niet verbergen')

Dora María Téllez
foto: internet



Noel Vidaurre
foto: internet



De oppositiekraant *Confidencial* beschreef Ortega's herverkiezing komende november al als voldongen feit. De krant vermoedt dat de president zijn vrouw Rosario Murillo en hun kinderen klaarstoomt om zijn bewind voort te zetten. Want om zijn vierde ambtstermijn alvast veilig te stellen treedt Ortega hard op tegen de oppositie. Sinds begin juni werden al zeven presidentskandidaten van de oppositie gearresteerd; als eerste Cristiana Chamorro Barrios, gerenommeerd journalist en dochter van Violeta Chamorro die in 1990 bij de verkiezingen Daniel Ortega versloeg. Enige tijd terug kondigde Cristiana aan dat ze het in november bij de presidentsverkiezingen wil opnemen tegen de zittend president. Cristiana Chamorro werd aangehouden in haar huis in Managua, vlak voordat ze een persconferentie zou geven. Het Openbaar Ministerie wil haar vervolgen vanwege verduistering van geld van een stichting, maar volgens Chamorro zijn de beschuldigingen verzonnen om te voorkomen dat ze meedoet aan de verkiezingen. Een rechter heeft het verzoek van het OM ingewilligd om haar te verbieden aan de verkiezingen deel te nemen. Cristiana's broer, prominent journalist en onder meer redacteur van *Confidencial*, was al in juni naar Costa Rica gevlucht, maar werd vorige week door het OM nog beschuldigd van intimidatie en het witwassen van geld. Journalisten kunnen op dit moment in Nicaragua hun werk niet meer doen. De persvrijheid staat onder druk. Het onafhankelijke dagblad *La Prensa* verschijnt vanaf 12 augustus niet meer in druk, volgens het bestuur omdat de overheid de aanvoer van papier en drukinkt blokkeert. Twee dagen later werd Juan Lorenzo Holmann Chamorro, journalist en algemeen manager van *La Prensa*, gearresteerd op beschuldiging van ontduiken van importbelasting en witwaspraktijken.

verraad

Alle oppositieleiders worden beschuldigd van ondermijning van de soevereiniteit en onafhankelijkheid van het land. Daniel Ortega gebruikt voor de arrestaties van oppositieleiders en andere politici een controversiële wet (Ley 1055, door critici ook wel de guillotine-wet genoemd) die in december vorig jaar door de Asamblea Nacional van Nicaragua werd aangenomen. Met die wet heeft zijn regering het recht om burgers als 'terroristen' of 'verraders van het vaderland' aan te merken. Ze kunnen daarvoor vijftien jaar cel krijgen en mogen niet meer meedoen aan verkiezingen.

Een deel van de arrestaties gold oude sandinistische strijdmakkers van Ortega, waarvan enkelen zich hebben verenigd in een nieuwe sandinistische partij, Unamos. Schrijvend is de arrestatie van de 73-jarige schrijver en oud-generaal Hugo Torres Jiménez, die ooit in 1974 Ortega uit de gevangenis had bevrijd, en die van Dora María Téllez, een andere ex-guerrillacommandant die in de jaren tachtig onder Ortega minister van Gezondheid was en nu een van de meest kritische tegenstanders van de regering is.

Noel Vidaurre was de zevende en voorlopig laatste presidentskandidaat die werd opgepakt door de regering van Ortega. Ook hij wordt ervan beschuldigd de onafhankelijkheid en soevereiniteit van Nicaragua te ondermijnen. >>>

COMO
NO

Verder is politiek commentator Jaime Arellano opgepakt. Hij is gearresteerd vanwege een kritisch commentaar dat hij had geschreven na een toespraak van Ortega.

Door toedoen van Ortega staat nu de voltallige oppositie buiten spel. 'Zijn regering heeft volledige controle over elke tak van de overheid, inclusief de rechtspraak en de verkiezingsraad', schreef mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch in juni.

Een paar weken terug al trok het regime de vergunning van de oppositiepartij Ciudadanos por la Libertad (Burgers voor de Vrijheid) in. Begin deze week werden de identiteitskaart en het Nicaraguaanse paspoort van partijvoorzitter Kitty Monterrey (Carmella María Rogers) ontnomen. Rogers is tevens Amerikaanse; de staat stelt dat zij op onrechtmatige wijze aan haar Nicaraguaanse paspoort is gekomen. Uit vrees voor arrestatie vluchtte Carmella Rogers naar buurland Costa Rica. 'Ze zouden me gevangennemen of deporteren', verklaarde Rogers haar vlucht. Ook Berenice Quezada, de vice-presidentskandidaat van de partij, werd vorige week onder huisarrest geplaatst. In totaal heeft de Nicaraguaanse regering al 32 oppositiepolitici en critici, waaronder dus de zeven potentiële presidentskandidaten, aangehouden op verdenking van verraad.

sancties

De arrestaties hebben tot een golf van internationale kritiek geleid. De Verenigde Staten riepen op om Daniel Ortega als dictator te behandelen; Argentinië en Mexico trokken hun ambassadeurs uit Nicaragua terug. 'Zelfs de kerk gelooft niet meer in democratische verkiezingen in Nicaragua' kopte *de Volkskrant* op 11 augustus jongstleden. Met een stevig politiek statement heeft het aartsbisdom van de hoofdstad Managua uitgehaald naar Ortega. Het hekelde zijn campagne tegen oppositiepolitici. Kenneth Roth van Human Rights Watch noemde Nicaragua zelfs een 'Zombie Democracie', de levende dood van een politiek systeem dat in vorm nog als democratie herkenbaar is maar daar elke grond voor mist.

Naast VS heeft de Europese Unie inmiddels sancties ingesteld, nu ook tegen Rosario Murillo en tegen Juan Carlos, een zoon van Murillo en Ortega. Zij staan sinds begin augustus op de sanctielijst, net als zes andere hoge Nicaraguaanse ambtenaren. Hun eventuele Europese tegoeden worden bevroren en ze zijn niet meer welkom in de Europese Unie. De president zelf blijft vooralsnog buiten schot. Het is de tweede keer binnen twee jaar tijd dat de Europese lidstaten sancties instellen tegen hoge Nicaraguaanse regeringsfunctionarissen. De EU dreigde eind 2019 met maatregelen en in mei vorig jaar werden de eerste zes ambtenaren op een lijst gezet. Nu staan daar dus ook de vrouw en een van de zonen van Ortega op. Reden voor de sancties is de verslechterde politieke situatie in het land. 'Het politieke gebruik van het gerechtelijk apparaat, de uitsluiting van kandidaten van de verkiezingen en het willekeurig schrappen van oppositiepartijen zijn in strijd met democratische grondbeginselen en vormen een ernstige schending van de rechten van het Nicaraguaanse volk', schrijft de Raad van de Europese Unie. De directe aanleiding voor de laatste sancties is volgens de Raad de arrestatie van presidentskandidaat Noel Vidaurre in juli.

ngo's

Alle kritiek en de sancties van de EU en de VS maken echter weinig indruk op Ortega. Hij neemt gewoon wraak. Kort nadat de sancties waren ingesteld, trok Nicaragua de werkvergunning van zes buitenlandse ngo's in waaronder die van Oxfam. Het gaat om de Amerikaanse ngo's

**National Democratic Institute For International Affairs (NDI),
International Republican Institute (IRI) en
Helping Hands The Warren William Pagel M.B. Foundation,**

en om de Europese organisaties

**Oxfam Itermon (Spanje),
Oxfam Ibis (Denemarken) en
Diakonia (Zweden).**

Het Nicaraguaanse ministerie van Binnenlandse Zaken beschuldigt de organisaties ervan 'de controle en het toezicht' te belemmeren op hun rekeningen en op de herkomst en de begunstigen van de giften die ze beheren. De organisaties, die al verscheidene jaren in Nicaragua actief zijn, hebben programma's lopen op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, landbouw, armoedebestrijding, mensenrechten en milieubescherming.

samenstelling: **Marian van Stiphout**

bronnen: Confedencial.Ni/de Volkskrant/NRC/La Prensa/Trouw/Human Rights Watch

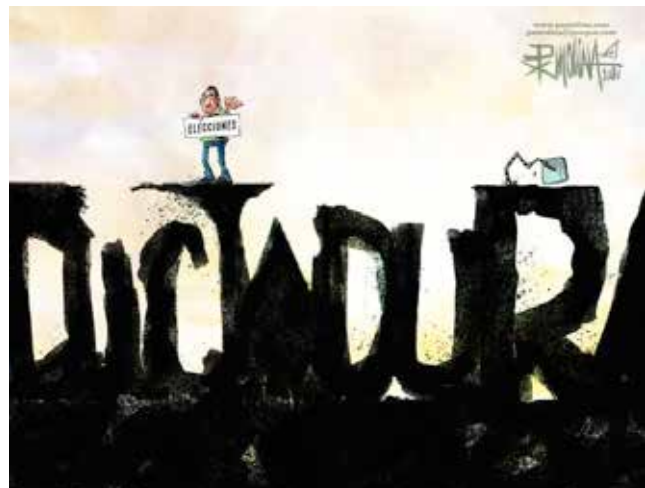
Kitty Monterrey
foto: La Prensa



Juan Carlos Ortega
foto: Reuter/Stringer



spotprent van Px Molina in *Confidencial*



Leerlingen Beatrix College ondergedompeld

De eerste schoolweek van de tweedejaars tweetalig havo-leerlingen van het Beatrix College krijgt een Nicaraguaans tintje, of zeg maar gerust tint. De leerlingen worden helemaal in Nicaragua ondergedompeld en gaan ook aan de slag met een Nicaraguaanse muurschilder. Een kort gesprek met Claudia van Gils, coördinator van de tweetalig havo.



Waarom is het Beatrix College het contact aangegaan met de Stedenband?

Claudia legt uit: 'Mijn collega, Jackie de Waal, heeft mij in contact gebracht met Miranda van de Stedenband. Omdat we in het schooljaar 2020/2021 zijn gestart met de tweetalig havo (naast ons tweetalig atheneum, dat al elf jaar bestaat) leek het mij een uitgelezen kans om onze school op deze manier in contact te brengen met een school in Matagalpa. We willen onze leerlingen een brede kijk op de wereld laten ontwikkelen, waarbij contact met leeftijdgenootjes op een andere plek van de wereld kan helpen. Inmiddels zijn er posters en een padlet uitgewisseld en staat er aan de start van het

nieuwe schooljaar een Nicaragua projectweek gepland waarin de leerlingen van 2thavo nog meer te weten gaan komen over Nicaragua, onder andere door middel van interviews en research aan de hand van twee thema's: onderwijs en toerisme.'

Diverse vrijwilligers van de Stedenband zijn betrokken bij de workshops en de activiteiten. Zo maken de leerlingen kennis met Spaans, de Nicaraguaanse keuken en koffie én gaan ze vogeltjes verkopen bij winkels in de Reeshof, bij het station en op school.

En hoe bevalt het contact?

Claudia is enthousiast: 'Tot nu toe bevalt het supergoed en willen we de relatie met de school in Matagalpa gaan versterken en uitbreiden zodat de leerlingen daadwerkelijk contact met elkaar kunnen maken, bijvoorbeeld via Teams of WhatsApp. De hulp en support die we vanuit de Stedenband krijgen aangeboden werkt ook motiverend voor onze collega's en onze leerlingen.'

Op naar weer een schooljaar met nieuwe contacten en ontmoetingen!

Miranda van der Klaauw

leerlingen en docenten Beatrix College op bezoek in Matagalpa in 2008
foto's: Miranda van der Klaauw



Nicaragua y su café

De historie van koffie in Nicaragua en Matagalpa

De koffieplant is een tropische struik afkomstig uit Afrika. De arabica-variant komt oorspronkelijk uit Ethiopië. Deze variant, die Nicaragua produceert, is inmiddels wijd verspreid en geeft de beste kwaliteit koffie.

Alle foto's komen uit het boek: Eddy Kühl; *Nicaragua y su Café*; HISPAMER 2004, Nicaragua

Koffie is een van de meest gedronken dranken ter wereld, vooral zijn opwekkende eigenschap (de cafeïne) maakt hem populair. Koffie als drank begon men te drinken in Ethiopië in 575 na Christus. Van daaruit ging de koffie naar Jemen, India en Ceylon (het huidige Sri Lanka) in de 16e eeuw. Daar werd de koffie 'ontdekt' door Nederlandse handelsreizigers die de koffie naar Java meenamen en van daaruit naar Amsterdam, waar het in 1706 in de botanische tuin terecht kwam.

De eerste export van koffie van Jakarta naar Amsterdam vond plaats in 1711. De Fransen kwamen ook in het bezit van de koffie(plant) en brachten hem naar hun overzeese gebieden in het Caribisch gebied. Zo komt de koffie op Jamaica, Cuba en Haïti terecht en ook in Zuid- en Midden-Amerika. In Nicaragua lijkt hij in 1796 te zijn aangekomen. Het is dan voornamelijk een tuinplant; alleen enkele geestelijken drinken de koffie ook.

Midden-Amerika

Koffie wordt in Nicaragua zeker sinds 1835 verbouwd, allereerst in Jinotepe. Vanaf dat jaar wordt over de koffieteelt namelijk belasting geheven en in de jaren vijftig van die eeuw stimuleert de overheid de verbouw van koffie ook met premies. Diverse bronnen noemen 1845 als jaar waarin diverse koffieplantages rondom Managua bestaan.

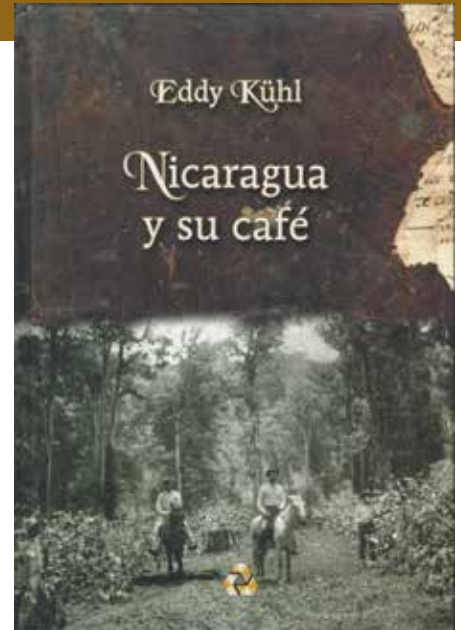
In het Caribisch gebied was men bekend met de teeltwijze van de koffie, de verwerking ervan en de export. Er was ook een handleiding gemaakt die zijn weg vond naar degenen die de koffie gingen verbouwen. Waarschijnlijk wordt de koffie vanaf 1860 in de regio Matagalpa serieus verbouwd en is deze sinds 1880 van commerciële betekenis.

De arabica-soort Typica is decennialang de enige soort die in Nicaragua wordt verbouwd. In 1910 verschijnt er een variëteit met de naam Maragogype, afkomstig uit Brazilië. Vlak daarna kwam de Bourbon. In de jaren zestig van de 20e eeuw werd de Caturra geïntroduceerd. Deze werd in de jaren zeventig gecombineerd met de Bourbon en deze variëteit kreeg de naam Cataui. In de jaren negentig ontwikkelde men de Catimor om de Roya-ziekte te weerstaan. Toen de export naar Europa en Amerika eenmaal op gang was en men zag dat er buitenlandse deviezen het land binnenkwamen, gingen meer mensen in Nicaragua koffie verbouwen en verhandelen. Eerst in het lager gelegen Carazo en op de hellingen van de vulkaan Mombacho, later ook in de bergen in het noorden van Nicaragua. Diverse interne conflicten zorgden ervoor dat dit met horten en stoten verliep.

De eerste reizigers die echt om koffie gingen vragen waren de goudzoekers die van het oosten van Amerika, via de Rio San Juan naar Californië reisden. Dat was rond 1850. Daarvoor dronk men vooral *tiste*, chocola en *pozol* of *pinol*; drankjes van mais en cacao.

Matagalpa

De regering probeerde in 1848 de regio Matagalpa te koloniseren met Duitse immigranten. Dat mislukte. Later probeerde men het nog eens met Fransen, ook dat ging niet door. En zo ging het een aantal jaren. Tot het moment dat enkele migranten zich vestigden in verband met de mijnbouw. Daarnaast gaf de regering aan landbouwers extra voordelen en aan migranten stukken grond. Ook de verbouw van koffie werd gestimuleerd met premies. En zo kwam het dat er rond 1890 sprake was van twee miljoen koffieplanten in Matagalpa die na vijf jaar tien miljoen pond koffie zouden produceren (een koffieplant heeft



Katharina Braun de Elster was de eerste koffieteler

Duitse migranten in Nicaragua in 1898





koffiegebieden in Nicaragua



de nieuwe ontpulpmachine uit 1891 door Otto Kühl

Eddy Kühl bij een moderne ontpulpmachine



tijd nodig voor hij een goede oogst levert).

De eerste koffieboer in Matagalpa was een vrouw! Zij was een Duitse immigrant: Katharina Braun. Haar man Luis Elster bracht koffie mee uit Managua, vermoedelijk in 1854. Zijn vrouw besloot deze te zaaien in plaats van te bereiden. Zij woonden in de buurt van San Ramón. Drie jaar later kon zij de eerste bessen oogsten en de koffie verhandelen. In de loop van de tijd kwam de koffie in León terecht bij andere Duitsers, die de koffie naar Duitsland exporteerden. De koffie viel erg in de smaak en al snel overtrof de vraag het aanbod.

Meer boeren gingen koffie verbouwen en rond 1880 was de Nicaraguaanse koffie een waar handelsproduct geworden. Steeds meer boeren gingen koffie verbouwen; van zo'n tien bedrijven in 1888 ging het naar zestig een jaar later en het jaar daarop kwamen er nog twintig bij.

Matagalpa was in die tijd (1873) een klein, slaperig stadje van 3000 inwoners waar weinig gebeurde. Er werd vooral vee gehouden en suiker verbouwd. Ook ontdekte men goud en andere mineralen, wat nieuwe inwoners naar het gebied bracht. Door de eerder genoemde stimuleringsregeling van de regering werd Matagalpa aan het einde van de 19e eeuw dus een echt koffiegebied, evenals Jinotega. Vele migranten, maar ook Nicaraguanen, maakten gebruik van de stimuleringsregeling. De migranten kwamen uit de VS, Duitsland, Engeland, Frankrijk en Zweden. De gronden die beschikbaar kwamen waren voor dertig procent van de overheid en voor de rest van inheemse bevolkingsgroepen. In 1890 had Matagalpa inmiddels 20.000 inwoners.

Veel plantages werden vernoemd naar het land waar de eigenaar vandaan kwam: La Lima, Rosa de Jericho, La Alemania (Duitsland), Bavaria, La Escocia (Schotland) en La California. Een geschiedschrijver stelt in een van zijn boeken: 'De koffie-industrie in Matagalpa heeft veel aan deze buitenlanders te danken. Zij brachten kennis mee, richtten economisch sterke bedrijven op, verhandelden de koffie over de hele wereld en introduceerden ook machines voor de verwerking van de koffie.' En een andere historicus schrijft: 'In Matagalpa gebeurde het, je had er van alles, meer dan in de hoofdstad. Men reisde naar Europa en nam behalve machines ook nieuwe ideeën en trends mee terug. Zo was het hebben van een piano in huis heel gewoon en lazen mensen Europese en Amerikaanse kranten.'

Machines

Omdat de koffie die in Midden-Amerika werd verbouwd van goede kwaliteit was, was de telers er veel aan gelegen om deze ook goed te behandelen. Daarom bemoeiden zij zich intensief met het uitvinden van machines voor de verwerking van de koffie. Daarbij hielp ook de aanwezigheid van de vele migranten met kennis van zaken. Zo was er een Duitser die een eenvoudige ontpulpmachine uitvond die veel goedkoper en lichter was dan wat men tot dan toe gebruikte. Andere machines werden geïmporteerd uit Engeland en Duitsland. In de lager gelegen gebieden van Nicaragua liet men de koffiebonen in de zon drogen en trilde een machine daarna de schillen van de bonen af. Omdat er in de regio Matagalpa veel meer water beschikbaar was, besloot men de bessen te wassen (weken en fermenteren in water) en met een ontpulpmachine het vruchtvlees te verwijderen. Zo deed men het ook in Guatemala. De kwaliteit en de smaak van de bonen gingen significant omhoog en deze koffie kreeg een goede naam en won zelfs prijzen in Europa. Het klinkt misschien gek, maar daarvoor lette men meer op de grootte en de kleur van de boon dan op de smaak. Sindsdien is smaak de belangrijkste factor geworden en dit opende weer nieuwe markten.

Na het verwijderen van de schil moest de koffie ook nog gedroogd worden. Dit gebeurde 'beneden' omdat het klimaat in de bergen (te) vochtig was. Aan het begin van de 20e eeuw nam de koffie-expansie verder toe. In 1985 werd er op meer dan 21.000 hectare koffie verbouwd in de regio Matagalpa; een gebied ter grootte van twee keer de gemeente Tilburg. Verschillende boerderijen wonnen prijzen met hun koffie in de jaarlijkse competitie Excelente Kop Koffie.

Het drogen van de koffie

Het eerste droogproces gebeurde op de boerderij, in de zon, in bakken van hout met gaas. Ook werden wel halfdichte droogtrommels gebruikt, zodat de wind er doorheen kon blazen. En er zijn diverse experimenten gedaan met het drogen van de koffie op grote stukken plastic. Belangrijk is om de koffie in beweging te houden, zodat het niet gaat broeien. De bedoeling was om de koffie tot veertien procent vochtigheid te drogen. Daarna werd de koffie op paarden, muilezels of met wagens naar de verwerkingsbedrijven (de *beneficios*) in de stad gebracht. De koffie heeft op dat moment de status van *pergamino oreado*. >>>

Het gebeurde in de eerste helft van de 20e eeuw ook wel dat het schoonmaken en sorteren van de koffie pas op de plek van bestemming werd gedaan, dus in de havens van Bremen, Hamburg, Rotterdam en Triëst.

In de jaren vijftig werden er diverse droogcomplexen aangelegd langs de weg tussen Matagalpa en Sébaco, waar de zon het hele jaar door schijnt. Na het drogen werd de koffie schoongemaakt, gesorteerd, geïncubéerd en geëxporteerd. Zo gaat het nog steeds. Rond het jaar 2000 waren er meer dan veertig drogerijen op deze locatie.

Het transport

Het transport van de koffie, vanuit het noorden van Nicaragua naar de distributiecentra, was een stressfactor voor de boeren. In 1846 deed men er vier dagen over om de ongeveer 160 kilometer af te leggen. Op gegeven moment waren er plannen om voor dat traject een spoorlijn aan te leggen en deze ook te verbinden met de oostkust van Nicaragua. Tevens waren er toen al plannen voor een interoceanisch Kanaal. Beide projecten zijn tot op de dag van vandaag niet van de grond gekomen. Een aantal boeren besloot in 1903 om vanuit Matagalpa dan maar een stoomtrein over de weg te laten rijden, via León, naar de haven van Corinto, aan de westkust van het land. Ze importeerden een locomotief en de weg waarover de trein moest rijden werd verbeterd. De trein had zes wagons en elke wagon kon ruim twee ton koffie vervoeren. Maar het transport met deze trein verliep niet zonder problemen. De regen zorgde voor kuilen in de weg en onderweg had men water nodig voor de stoomketel. En water was in het droge gebied waar de trein doorheen moest niet voorhanden. Daarom moesten er muilezels beladen met waterzakken met de trein meelopen. Uiteindelijk werd het te kostbaar om het transport op deze manier te organiseren en er ontstond onenigheid over de verdeling van de kosten. De wielen van een van de wagons staan nog bij de plantage San Francisco in Matagalpa en kinderen speelden op de trein die voorgoed was achtergelaten bij het 'station' (bij de uitvalsweg naar Managua).

Een Amerikaanse diplomaat schreef in 1925 dat de weg nauwelijks begaanbaar was, terwijl men voor de bevoorrading van Matagalpa en de export van de koffie afhankelijk was van deze route.

Men ging (weer) over op vervoer met ossenwagens, die veel meer konden vervoeren dan muilezels. Een ossenwagen kon twintig zakken koffie van 45 kilo vervoeren met een snelheid van een mijl per uur. Op sommige smalle delen van het traject moest het verkeer geregeld worden om opstoppingen en ruzies te voorkomen. De lobby voor een fatsoenlijke, geplaveide weg ging ondertussen door en in 1919 was die er dan eindelijk. Maar pas in 1947 werd de weg echt toegankelijk voor elk voertuig in elk seizoen en in 1965 werd deze voor het eerst geasfalteerd. Vanaf 1925 kon het vervoer van de koffie met vrachtwagens plaatsvinden.

Het transport over water ging in de beginjaren van de export met zeilboten over het Meer van Nicaragua, via de Río San Juan, naar de Atlantische Oceaan. Of, de lange route, over de Stille Oceaan, via Kaap Hoorn in het uiterste zuiden van Zuid-Amerika. Vanaf 1855 was er in Panama een interoceanisch spoor en werd ook van die route gebruik gemaakt. Met het openen van het Panamakanaal in 1914 werd het transport naar Europa eindelijk goedkoper.

In diezelfde tijd nam de invloed van ondernemers uit Californië in de koffiector toe. Net als de Europeanen een halve eeuw eerder deden, kochten zij plantages, openden kantoren in Matagalpa, verleenden kredieten aan de lokale producenten van wie ze de koffie kochten en organiseerden de verwerking, het transport en de marketing in eigen land.

Tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog nam de export naar Europa af maar groeide die naar de VS.

De plantages

Op de meeste koffieplantages werden, tot 1960, ook andere producten verbouwd. De meeste boeren hadden wat vee, sommigen zaaiden suikerriet, hadden fruitbomen of produceerden hout. Men was toen minder afhankelijk van de markt dan nu met de monocultuur en men had altijd iets achter de hand.

Innovaties zijn er altijd geweest en ook tegenstand tegen veranderingen. De Bourbon-variant van de arabica-plant, die in 1920 werd geïntroduceerd, was kleiner, maar produceerde meer. Net als de Typica wordt deze koffie op traditionele wijze 'in de schaduw' geteeld. Dit betekent dat de koffie onder bomen of bananenplanten staat. Zij beschermen de plantages tegen erosie en abrupte klimatologische veranderingen. Bij veel zon of wind zorgen de bomen ervoor dat de relatieve luchtvochtigheid niet teveel daalt. In gereguleerde schaduw wordt het ideale ecosysteem voor de koffieplant gecreëerd. Echter,

straatbeeld in Matagalpa in 1901



de spoorweg in Matagalpa in 1905



plantage San Rafael in Matagalpa, eind negentiende eeuw



Matagalpa in 1924



Eddy Kühl in zijn museum in Selva Negra



er is iets meer risico op ziekten zoals Roya. Een rapport uit 1962 vermeldt dat ruim veertig procent van de planten uit Bourbon-koffie bestond en bijna vijftig procent uit Typica.

In die periode kwamen de kredietprogramma's op en richtten de banken zich op de agrarische sector. Dit kwam ook omdat het nodig was om de koffieplantages te vernieuwen. Er werd weer een nieuwe soort geïntroduceerd, de Caturra.

Er kwamen ook nieuwe technologieën en inzichten, met name uit Costa Rica. De agronomen in dat land wilden de productie verhogen omdat arbeid duurder werd en de concurrentie met andere landen toenam. Met name ging het om de verbouw van koffie in de zon, het gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen, de manier van snoeien en de introductie van nieuwe soorten. Langzamerhand werd de traditionele koffieproductie vervangen door een steeds technischer productie. Ook de banken gingen eisen stellen. Rond 1970 was de situatie in Nicaragua zo dat ongeveer de helft van de koffieboeren de nieuwe lijn volgde en de andere helft het bij het oude liet.

Steeds meer koffieverenigingen en andere samenwerkingsverbanden werden opgericht en ook kwamen er nationale instituten die zich bezighielden met koffie. Al vroeg, vanaf 1890, waren er in Matagalpa ook diverse 'huizen' gerelateerd aan de koffiëhandel: administratieve huizen, distributiehuisen en exporthuizen. Veel buitenlanders werkten hier, onder andere Engelsen, Duitsers, Fransen en Italianen. De Duitsers waren in de meerderheid en veel Duitse mannen trouwden een Nicaraguaanse vrouw en vestigden zich definitief in de regio. Ook diverse Engelsen bewandelden deze weg. Achternamen als Vogl, Kühl, Eger, Matheson, Hawkins en Richardson komen nog steeds voor. Later kwamen pas de Amerikanen.

Koffie is aan het begin van de 21e eeuw, na vlees, het tweede exportproduct voor Nicaragua. Er zijn meer dan 30.000 koffieproducenten en zij verbouwen ruim 109.000 hectare land. De meeste producenten zijn kleine en middelgrote boeren, die samen 97.000 hectare land hebben. In de bergen van Matagalpa en Jinotega wordt veruit de meeste koffie verbouwd, ongeveer 43.000 ton. De meest voorkomende variëteit is de Caturra, deze geeft een goede kwaliteit koffie en een goede opbrengst. De VS en Duitsland zijn al decennia de grootste afnemers van de Nicaraguaanse koffie.

Turbulente tijden

In de recente geschiedenis hebben de koffietelers diverse problemen het hoofd moeten bieden. In de jaren tachtig was er de sandinistische revolutie en de burgeroorlog. Behalve dat diverse boeren vrijwillig hun bedrijf verlieten, werden toen ook bedrijven geconfisqueerd door de nieuwe regering. Tevens nationaliseerde de regering de import en export van agrarische producten, waardoor de boeren nauwelijks meer winst konden maken.

In 1976 ontdekte men voor het eerste de ziekte Roya en in de jaren tachtig greep de regering drastisch in in de gebieden waar die voorkwam. Zo goed als alle beplanting werd verwijderd en vernietigd en de bedrijven werden overgenomen door de staat. Het hele lokale ecosysteem bleek daarna vernietigd. In 1998 kreeg Nicaragua de orkaan Mitch over zich heen, die veel plantages en infrastructuur vernielde.

Koffie is, in tegenstelling tot katoen, veeteelt en houtproductie, een gewas dat goed is voor zijn omgeving en niet concurrerend met andere gewassen, omdat het makkelijk op hellingen groeit. De flora en fauna varen er wel bij, er worden weinig middelen gebruikt, de pluk is handmatig en genereert lokale werkgelegenheid. Daarnaast worden op de boerderijen ook vele andere gewassen verbouwd als maïs, fruit, groente en wordt een kleine hoeveelheid vee gehouden, dat alles met name voor lokale consumptie. Je kunt eigenlijk zeggen dat koffie, op deze manier verbouwd, een ecosysteem op zich is. In de jaren negentig kwam in de VS de Gourmet koffie op: koffie van zeer goede kwaliteit die meestal als boon wordt verkocht en pas wordt gemalen op het moment dat hij wordt gedronken, voor de echte koffieliefhebber. Ook werd de *specialty* koffie populair: koffie uit een bepaald gebied (microklimaat) met een uniek smaakprofiel. Het gaat dan vaak om de variëteiten Typica, Bourbon, Caturra en Cataui. De Nicaraguaanse koffie staat bekend om zijn zachte smaak en de zeer zorgvuldig op hoogte geproduceerde koffie wordt geleverd als de Gourmet koffie. Nicaraguaanse boeren hebben zich de koffieteelt in alle opzichten eigen gemaakt en worden alom gerespecteerd en gewaardeerd om hun goede product.

Het jaar 2000

Wat later 'de koffiecrisis' is gaan heten, begon in 1999. In Vietnam werd in een tijdsbestek van tien jaar steeds meer koffie geproduceerd, tot zij de tweede producent op wereldschaal waren geworden. Hierdoor kwam er meer >>>

koffie op de markt en daalden de prijzen. Hoewel het ging om robusta-koffie van mindere kwaliteit had deze ontwikkeling ook zijn invloed op de arabica-koffie. Voor de producenten van de arabica-variant kwamen de prijzen onder de kostprijs te liggen, terwijl zij juist in de vette jaren negentig (met leningen) hadden geïnvesteerd in meer koffieplanten of meer grond en zij op hun beurt ook meer koffie op de markt brachten. Ook hadden zij zich echter in de schulden gestoken, omdat de productie van de koffie 'technischer' was geworden door het gebruik van kunstmest, bestrijdingsmiddelen en machines. Met de investeringen stegen de kosten en werd het nog moeilijker om te concurreren met de koffie uit Vietnam. De meeste producenten hadden weinig reserves of spaargeld.

Duidelijk werd dat het inzetten op één enkel (export) product in de geglobaliseerde wereld niet werkt. Diversificatie was men uit het oog verloren, terwijl dat een bedrijf veel gezonder maakt. Daarnaast is het de kunst om de plantages en de infrastructuur regelmatig te vernieuwen om de ontwikkelingen op de mondiale markt bij te kunnen houden. We leven nu eenmaal in een wereld van vrijhandel. Ook de banken waren niet gezond of zelfs corrupt. Ze hadden geld uitstaan zonder garanties. De overheid greep in, het geld werd minder waard en krediet niet meer gegeven. Veel bedrijven werden geveild. De koffiecrisis is er nog steeds, maar de meeste producenten hebben alternatieven gezocht, zoals *specialty coffees*. Nicaragua kan zich met zijn koffie onderscheiden en deed dat ook op internationale proeverijen in 2002 en 2003. De Nicaraguaanse koffie is kwalitatief een van de beste van de wereld en rond de teelt en de verwerking is veel expertise. Het telen van koffie 'met schaduw' was al een traditie in Nicaragua: de koffie staat tussen bomen. Dit betekent een evenwichtig ecosysteem, een goed microklimaat en veel biodiversiteit. Ecotoerisme kwam op en ook hier zagen de boeren kansen. Op hun plantages waren veel vogels en andere bosdieren te vinden. Deze koffiebossen zijn goed voor zowel de nationale bevolking als voor de bevolking van de landen die de koffie kopen. Met andere woorden: verantwoorde of duurzaam geproduceerde koffie heeft veel voordelen.

Midden in de crisis of vlak erna kon Nicaragua gelukkig profiteren van de vraag van de moderne consument, die sociaal en ecologisch verantwoorde koffie wilde, zelfs tegen een hogere prijs. Dit bood de door de crisis getroffen boeren een uitweg en zij konden een hogere prijs krijgen voor de door hen geproduceerde koffie ('met schaduw' en zonder bestrijdingsmiddelen). Kopers hebben bij deze koffie belang in lange termijn afspraken en dat helpt de boeren nog meer. De Nicaraguaanse koffie scoort boven de 81 punten, dat staat voor goede kwaliteit volgens experts. En kwaliteit is de basis voor een goed en toekomstbestendig product. De koffie is nu goed voor 60.000 permanente banen en 125.000 banen tijdens de oogst.

Eddy Kühl

samengevat en vertaald door **Miranda van der Klaauw**



landgoed Selva Negra van de familie Kühl in Matagalpa

'koffiedorp' met ziekenhuis en school op een hacienda



vogels die profiteren van het ecosysteem (eerste tekening door Augusto Silva)



Koffie uit Matagalpa in Tilburg!

In het vorige nummer van ¡Cómo No! stond achter 'Koffie uit Matagalpa in Tilburg' nog een groot vraagteken. Gelukkig is daar vanaf nu geen sprake meer van. Want binnenkort gaat de Stedenband inderdaad koffie verkopen uit de geliefde bergen van Matagalpa. Wij zijn erg enthousiast, hopelijk zijn jullie dat straks met ons!



Yvet
foto: Yvet Bremmers

koffie van Cecocafen uit Matagalpa
foto: Miranda van der Klaauw



2021 • nr 135

Uitbreiding van het koffieteam

Graag wil ik mijzelf even kort voorstellen. Ik ben Yvet, 23 jaar oud. Ook ik ben, net als Mark en Dominik, via de minor Global Development Issues bij de Stedenband terecht gekomen. Ik ben iets later in het koffietraject gestart. Toen ik begin mei startte, waren de anderen al een tijdje bezig met het opzetten van het businessplan. Ik heb mijn best gedaan om alles terug te lezen en te ondersteunen waar nodig. Zo heb ik mij onder andere bezig gehouden met het logistieke gedeelte en de webshop.

Voortgang

De afgelopen tijd zijn we druk bezig geweest met het verder vormgeven van deze sociale onderneming. Hier komt veel bij kijken. Halverwege mei kregen wij akkoord vanuit het bestuur om het plan voor de koffieverkoop door te zetten. Dit was natuurlijk supergoed nieuws! We zijn nu bezig met de laatste puntjes op de i te zetten. We gaan biologische, fair trade arabica koffie verkopen van de Matagalpese coöperatie Cecocafen, aan ons geleverd door GEPA in Duitsland. De koffie wordt gebrand en verpakt bij Beans Coffee in Limburg. Er komt straks een webshop (en op de website van de Stedenband een link daar naar toe) waar je de koffie kunt bestellen en betalen. De bestellingen kun je vervolgens afhalen op een aantal adressen in Tilburg of thuis laten bezorgen.

We kijken er enorm naar uit om eind september/begin oktober samen met jullie het eerste kopje koffie te drinken. Houdt de Agenda op de website in de gaten of kijk op Facebook voor alle actuele informatie.

Wij kunnen alvast verklappen dat de koffie ontzettend goed smaakt.

Namens het koffieteam, **Yvet Bremmers**



koffie van Cecocafen,
nog niet in de nieuwe verpakking
foto: Cecocafen

Tilburg4GlobalGoals-Boulevard tijdens Tilburg Ten Miles zondag 25 september 2022

Een aantal mondiale organisaties in Tilburg heeft de handen ineen geslagen om een gezamenlijk Global Goals event neer te zetten in Tilburg. Zij worden hierbij ondersteund door koepelorganisatie van gemeenten, het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua (LBSNN), en de gemeente Tilburg. Het was de bedoeling om het event dit jaar te realiseren, maar omdat de Tilburg Ten Miles zijn afgelast, wordt alles doorgeschoven naar 2022.

Voortbouwend op de overeenkomst die de Stedenband Tilburg-Matagalpa al had met de organisatie van de Tilburg Ten Miles (TTM), is gevraagd of wij in het weekend van de Tilburg Ten Miles een *side event* mogen organiseren in de Spoorzone. Waarom immers een eigen evenement organiseren als de mensen al op de been zijn voor een hardloopevenement. In samenwerking met ContourdeTwern zijn meerdere Tilburgse organisaties benaderd om ook hun inspanningen voor een duurzaam Tilburg zichtbaar te maken. Deze organisaties hebben het voorstel enthousiast omarmd. Twee studenten van de opleiding Creative Industries (Fontys) zijn betrokken bij de conceptontwikkeling, vormgeving en uitvoering.

Het event is bedoeld om de Global Goals (of *Sustainable Development Goals* SDGs) als geheel en Tilburg als Global Goal-gemeente bekender te maken, maar de deelnemende organisaties maken het concreet. Zij maken de (mondiale) impact van de Goals zichtbaar en laten zien: hoe kun je water besparen tijdens het douchen, hoe maken we scholen groener en koeler, hoe worden wijken energieneutraal, wat betekent Fair Trade Tilburg, hoe wordt Tilburg een duurzame stad, wat kun je doen tegen de plastic soep, wat betekent Shelter City en wat kun je bereiken door samen te werken met partners in andere landen (Nicaragua, Kenia, Sierra Leone en Bosnië)?

Rozen, koffie en een muurschilder

Onze eigen presentatie sluit aan bij doel 17: partnerschap. We verko-

pen de traditionele rozen voor de lopers, maar daarnaast ook vogeltjes en koffie uit Matagalpa! Met de opbrengst steunen we onze projecten in Matagalpa. Ook zetten we een klasje neer waar kinderen een Spaanstalige brief aan een kind in Matagalpa kunnen schrijven. En de muurschilder, die in de maand september in Tilburg te gast is, is aanwezig om, samen met bezoekers, aan een nieuw project te werken. Kom ook, koop een roos, proef onze koffie, schrijf een brief of schilder mee!

De Boulevard start direct achter de finish van de TTM op het parkeerterrein bij gebouw 88 en loopt door langs het spoor. De organisaties presenteren de Global Goals die passen bij hun werkzaamheden op een aantrekkelijke, interactieve manier aan het publiek. Tevens is er een 'carrousel' van akoestische muziek. Dit eerste jaar met de Boulevard leidt hopelijk tot een jaarlijks vervolg en kan desgewenst verder worden uitgebreid en geprofessionaliseerd, misschien wel tot een Global Goals Festival.

Miranda van der Klaauw





kinderen aan het schilderen
foto: Herman Fitters

Zaterdagprogramma gaat wel door in 2021

Op zaterdag geven de genoemde organisaties dit jaar acte de présence. Dan komen zij bij elkaar voor een zogenaamd werklab en een netwerkbijeenkomst. Hier zal burgemeester Weterings zijn visie geven op 'Tilburgerschap'. Hij zal ingaan op de vraag hoe we in de stad met elkaar omgaan en naar elkaar omkijken; verbonden met de inzet voor een betere wereld. Daarna wordt er gewerkt in groepen, rond een aantal thema's. De voor het gemeentelijke mondiale beleid vier prioritaire Global Goals vormen hier het uitgangspunt (dat zijn: 1 Armoedebestrijding 8 Duurzame economie 13 Klimaatactie en 16 Vrede en veiligheid). Deze sluiten aan bij het Bestuursakkoord en de speerpunten van de gemeente Tilburg. Het werklab is de start van een regelmatige cyclus van bijeenkomsten en krijgt ook een vervolg in het programma van de bibliotheek. Doel is om samen Tilburg eerlijker en duurzamer te maken.



De deelnemende organisaties zijn:

Stedenband Tilburg-Matagalpa, Switch ContourdeTwern, Stichting Elimu Mount Elgon, Boetiek voor tweedehands kleding Tante Pollewop, Broodje Aap en Linke Soep, Sierra Leone Youth Initiative, New Balkan Wave, Rabobank Tilburg, Willem II Betrokken, Stichting Roze Maandag, Waterschap De Dommel, Brabant Water, TIWOS ism met de andere corporaties, T-Primair, MBO Yuverta (vm Helicon), Tilburg University, HBO Fontys, Bibliotheek Midden Brabant, het Natuurmusuem en Feniks. Ook de Sociale Raad, ContourdeTwern en de gemeente Tilburg zijn betrokken bij de organisatie.





kinderboerderij Kerkibo

Vuelta à Matagalpa

Een fietstocht ten bate van Matagalpa

De enige zekerheid in de coronacrisis is de fietstocht georganiseerd door de Stedenband Tilburg Matagalpa dwars door de Parel van Brabant: de Vuelta à Matagalpa. Op 12 september aanstaande gaan we weer van start voor de zeventiende keer!

Voor maar 7,50 euro per persoon gaan we een prachtige tocht fietsen van ongeveer vijftig kilometer lang door Brabantse dreven; we passeren onder meer een snelfietspad, zeven geitjes, Lakenvelders, de Peppelgaard, een halve maan, Willem II en het Galgenpad én er zijn vier verrassende afstapplaatsen. De opbrengst komt geheel ten goede aan de koffieboeren in de regio Matagalpa.

We starten vanuit Kinderboerderij Kerkibo, Bisschop Bekkerslaan 202A te Tilburg tussen 10.00 en 10.30 uur. Onze eerste stop is vlakbij Alphen alwaar we een kijkje gaan nemen bij het 'schijnvliegveld' De Kiek. Hier kun je zelf bekijken of het de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog is gelukt om de Britse bommenwerpers te misleiden om hun bommen hier te droppen in plaats van op vliegveld Gilze-Rijen even verderop. Let op je fiets en ga verder naar ons volgende afstappunt: De Herenboeren Goedentijd. Op deze boerderij, die een coöperatie vormt, wordt op duurzame wijze voedsel geproduceerd en natuurlijk krijg je hier tekst en uitleg van de coöperanten. We drinken hier un bakske koffie of thee met un kuukske. Verder maar weer naar de volgende attractie: de Bijenhal in Alphen, ook hier krijg je tekst en uitleg, dit keer over deze nijvere beestjes én over honing. Daarna fietsen we naar ons laatste afstappunt: de Naturentuin in Nieuwkerk bij Goirle. Verbaas je over de natuur aldaar. We vervolgen onze fietstocht naar Het Dorstige Hert, het oudste café van Tilburg, alwaar we onder het genot van een drankje deze zeventiende Vuelta à Matagalpa evalueren en al uitkijken naar de volgende in 2022.

Gé Mooren

schijnvliegveld De Kiek



Agenda

- **zondag 12 september: zeventiende Vuelta à Matagalpa**

Zin om een stukje van de Tilburgse omgeving te ontdekken en tegelijkertijd een goed doel te steunen? Fiets dan mee met onze Vuelta! Langs de route van zo'n vijftig kilometer zijn leuke afstapplaatsen. De start is tussen 10.00 en 10.30 uur bij kinderboerderij Kerkibo, Bisschop Bekkerslaan 202A, 5046 JK Tilburg.

Het kost 7,50 euro per persoon en de opbrengst is voor de koffieboeren in de regio Matagalpa.

- **13-24 september: muurschilderproject bij Yuverta**

Een Nicaraguaanse muurschilder maakt samen met studenten van Yuverta een meterslange mural op het gebouw langs het spoor. Yuverta zijn drie groene scholen, het Wellantcollege, Citaverde en Helicon, die samen verdergaan onder deze naam Yuverta.



de start van de Vuelta in 2014

Boeken Matagalpa

Carlos Ruiz Zafón, Lydia Rood, Arnon Grunberg, Donna Tartt, Heleen van Royen, Paul van Loon, Youp van het Hek, ze zijn allemaal aanwezig in de online boekwinkel van de Stedenband. Onze stichting verkoopt - in samenwerking met stichting Boek winst - goede kwaliteit tweedehands boeken voor een schappelijke prijs. De opbrengst is voor projecten in onze zusterstad Matagalpa. Vrijwilligers runnen het winkeltje.

Voor klanten in Tilburg en directe omgeving worden de boeken voor 1 euro aan huis bezorgd!

Ga naar onze website of naar

<https://www.boekwinkeltjes.nl/v/boeken-matagalpa/>

om de boeken te bekijken en bestellen.

BOEKEN
v a n
TILBURG
LIBROS
p a r a
MATAGALPA

Stef Biemans

Voor de fans van Stef Biemans is er goed nieuws. Stef, bekend van *Brieven uit Nicaragua*, filmpjes waarin hij vragen beantwoordt van Nederlandse kinderen over Nicaragua, streek drie jaar geleden neer in het zuiden van Spanje op de vlucht voor de benarde situatie in Nicaragua. Daar maakte hij voor de VPRO de bekroonde serie *Brieven aan Andalusië* in een poging de Andalusiërs beter te leren kennen en te begrijpen. In de nieuwe serie *Brieven aan de rest van Spanje* verdiept Biemans zich in andere Spanjaarden, bijvoorbeeld in stierenvechters in Madrid die klagen over gebrek aan werk, in de Basken die hun nieuwe vrede vieren en in de bewoners van de Canarische Eilanden die zuchten onder de instroom van migranten. Geen reportages uit Nicaragua, maar de oude *Brieven uit Nicaragua* kun je nog wel vinden als je internet afstruint.

Te zien vanaf zondag 29 augustus, wekelijks om 20.20 uur op NPO 2.

Stef Biemans





alle koffie wordt gekeurd en geproefd
foto: Cecocafen